

Intézmény neve: Mészáros Károly Városi Könyvtár

Intézmény címe: 4087 Hajdúdorog, Böszörményi út 7.

Intézmény elérhetőségei (telefonszám, email):

– E-mail: hd.konyvtar@gmail.com; hd.idoutazas@gmail.com

– Tel.: 52/572-016; 52/572-017; 30/237-7426

Intézményvezető neve: Jeles Erzsébet

Intézmény honlapjának címe: <https://www.hdkonyvtar.hu/>

Intézmény tevékenységi köre: közgyűjteményi és könyvtári tevékenység

Jövőkép

„Hagyomány, tudás, lehetőség – ezt adja a könyvtár.”

A Mészáros Károly Városi Könyvtár a közművelődés, valamint a könyvtári kutatások központi szakmai intézménye. Munkájában követi a társadalmi változásokat, az aktuális fejlesztéseket, a társadalom és a könyvtárhasználók elvárásait. Segítséget nyújt a kikapcsolódni vágyóknak, valamint a tanuláshoz, az önképzéshez.

Az értékek teremtésével, megőrzésével, közvetítésével egy élhetőbb társadalmat hozunk létre. Könyvtárunk megfelel a XXI. századi kihívásoknak, kulturális és információs tárházként működik. Folyamatosan fejlődő szolgáltatásainkkal, korszerű infrastruktúrával a város megbecsült intézményévé válunk.

A könyvtári épület külső felújítása, a fűtése korszerűsítés elodázhatatlan feladat. A megújuló intézmény a város rangjához, az olvasók igényeihez, elvárásaihoz igazodik.

Küldetésnyilatkozat

„Az olvasókörtől az olvasóközönségig!”

A Mészáros Károly Városi Könyvtár általános gyűjtőkörű, nyilvános könyvtár.

A könyvtári rendszer alkalmas a 21. századi könyvtárhasználó igényeinek kielégítésére. A nyilvánosságra hozott információnak, felhalmozott tudásnak, valamint műveltségnek mindenki számára hozzáférhetővé tételével élhető várost alakítunk ki, amelyben mindannyian otthon lehetünk.

Innovatív szolgáltatásainkkal helyi információs központként működünk, mint a tudásalapú társadalom alapintézménye. Szoros integrációt alakítunk ki a város intézményeivel, civil szervezeteivel. Szellemi-kulturális értékközvetítőként hozzájárulunk városunk fejlődéséhez. Könyvtárunk közösségi tér, hagyományos találkozóhely minden korosztály számára.

Minőségpolitikai nyilatkozat

A Mészáros Károly Városi Könyvtár vezetése és minden dolgozója ezen nyilatkozatban kívánja a minőségi munka iránti elkötelezettségét kinyilvánítani, megerősíteni.

Folyamatosan gyarapított gyűjteményével, változatos, bővülő szolgáltatásaival és kiváló partnerkapcsolati rendszerével a lehető legmagasabb szinten, mindenki számára elérhető módon igyekszünk az igényeket kielégíteni.

Értéket közvetítünk, ez számunkra azt jelenti, hogy munkánkat lelkiismeretesen, emberségesen, szakmailag magas színvonalon végezzük.

A Könyvtár közösségi térként nagyon fontosnak tartja, hogy látogatói számára a szabadidő aktív, tartalmas eltöltésének színhelye legyen, a hagyományos szolgáltatásain túl változatos programkínálatával várja a különböző korosztályok képviselőit.

A Mészáros Károly Városi Könyvtár nyilvános könyvtári ellátást biztosító – az országos könyvtári rendszer részét képező – települési könyvtár.

A könyvtári munka minőségét meghatározzák a következő okiratok:

- Alapító okirat
- Szervezeti és működési szabályzat
- Gyűjtőköri szabályzat

A könyvtár alapfeladatai:

- Biztosítja Hajdúdorog területén a nyilvános könyvtári ellátást.
- A fenntartó által kiadott Alapító Okiratban és Szervezeti és Működési Szabályzatban meghatározott fő céljait nyilatkozatban teszi közzé.
- Gyűjteményét folyamatosan fejleszti, feltárja, megőrzi, gondozza, és rendelkezésre bocsátja. Gyűjteményét és szolgáltatásait a helyi igényeknek megfelelően alakítja.
- Helyismereti információkat és dokumentumokat gyűjt, helyismereti kutatásokat végez.
- Közhasznú információs szolgáltatást nyújt.
- Tájékoztat a könyvtár és a nyilvános könyvtári rendszer dokumentumairól és szolgáltatásairól.
- Biztosítja más könyvtárak állományának és szolgáltatásainak elérését.
- Részt vesz a könyvtárak közötti dokumentum- és információcserében.
- Ismeretterjesztő tevékenységet folytat.

Az alapfeladatokon nyugvó alaptevékenységek ellátása:

- A lakosság általános tájékozódásához, művelődéséhez, tanulásához, továbbképzéséhez, szakmai munkájához, az igényes szórakozáshoz szükséges dokumentumok, információk biztosítása.
- Könyvtári anyagok helyben vagy otthoni használatát eredeti formában, vagy másolatban biztosítja.
- Hajdúdorog város és környékének múltját, jelenét bemutató dokumentumok beszerzése, feltárása, és hozzáférhetővé tétele. Előadásokat, vetélkedőket szervez, hogy a városban élők minél jobban megismerjék településüket.
- A könyvtár részt vesz a tanulóifjúság könyv- és könyvtárhasználati ismereteinek gyarapításában, könyvtári foglalkozások, rendezvények szervezésével. Ennek érdekében szorosan együttműködik a város oktatási intézményeivel.
- A könyvtár segíti a várost bemutató kiadványok megjelenését.
- Önálló kiadványa a Hajdúdorogi füzetek.
- A könyvtár tevékenységét összehangolja más közművelődési intézmények tevékenységével. Alaptevékenységének megvalósításához előadásokat, tanfolyamokat, vetélkedőket, táborot szervez.
- A könyvtár internet-hozzáférést biztosít az érdeklődők, használók részére.
- Elektronikus ügyintézésben segítséget nyújt.
- NAVA Pont: A Filmarchívum által digitalizált és felújított, 1945-1981 között gyártott filmtörténeti jelentőségű száz magyar film és 1931-1944 közötti több száz filmhíradó elérhetőségét a NAVA ponton keresztül tudjuk biztosítani.

- Szerkeszti és kiadja a Hajdúdorogi Újságot.
- Helytörténeti anyagok digitalizálása.
- 12 helyszín, 12 ládikó, 12 történet, 12 feladat – gondozza, gyarapítja a város történetét bemutató ládikákat.

Mészáros Károly (Hajdúdorog, 1821. július 20. – Zavadka, 1890. február 2.)

Magyar író, ügyvéd és helytörténész. Édesapja az 1831-es kolerajárvány áldozata lett, taníttatásáról Kerekes Demeter hajdúdorogi esperes gondoskodott. Debrecenben, Nagyváradon, Pesten és Pécsen tanult, majd a pesti egyetemen jogot hallgatott, 1846-ban ügyvédi vizsgát tett. 1846-tól Moson vármegye tiszti alügyésze.

Saját bevallása szerint elsősorban író, újságíró és helytörténész volt, és inkább a napi betevő megkeresése miatt lépett a nevelői és ügyvédi pályára. Összesen 26 könyv és több mint 800 tanulmány szerzőjeként ismert. Írásaiból képet kaphatunk széleskörű műveltségéről, hiszen korának szinte minden témájában írt. Volt pszichológiai, szociológiai, történelmi, egyháztörténeti, kultúrtörténeti, mezőgazdasági, erdőgazdasági, jogi, jogtörténeti, pénzügyi, közigazgatási, politikai és egyházpolitikai témájú alkotása is. 1843-tól foglalkozott újságírással, a konzervatív Gyűlde című lap munkatársa, de több korabeli lapban is jelentek meg írásai.

Írói pályájára életútja jelentősen rányomta a bélyegét. 1848 májusában Pestre költözött és mivel látta, hogy a forradalom vezetői nem neheztelnek rá korábbi újságírói tevékenysége

miatt, áttért a szélső radikális oldalhoz és annak egyik hangadója lett. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc aktív résztvevője volt, aki a harcokban egészségi állapota miatt ugyan nem vehetett részt, de íásaival, szervezői tevékenységével jelentős szerepet vállalt a forradalom alatt. 1848 nyarától postaügyi számvevő, 1849 tavaszától a Perczel Mór vezette hadtest haditudósítója. Többek között ő adta nevét, és ő írta az alapszabályzatát az *Egyenlőségi Társaságnak*, amely a szabadságharc idején fontos politikai tömörüléssé vált Madarász László elnökle mellett, Mészáros volt a társaság titkára. Ezután hadi tudósítóként is működött a bács-bánáti és a tiszai seregek mellett is. A szabadságharc bukása után bujdosni kényszerült, majd Ung vármegye törvényszéki ülnöke lett. 1852-ben egyik könyve miatt elbocsátották az állásából, 1854-től ügyvédi praxist folytatott, később ismét Pestre költözött, ahol újságírással és szépirodalommal foglalkozott. Az 1860-as években visszaköltözött Ung vármegyébe, ideje nagy részét Ungvárott vagy közeli birtokán, Zavatkán töltötte. Forradalmi tevékenysége miatt megfosztották hivatalától, később ügyvédi praxisától is.

A forradalom tehát Mészáros Károly egész életpályáját meghatározta, és nem volt ez másként alkotói pályájával sem. 1848 előtt több műve is a francia forradalom vívmányairól, az egyenlőségről szól. Ezek közül az *Európa legújabb alkotmányai* című alkotása volt kiemelkedő. Később egyre több jogi témájú művet írt, hogy megélhetését biztosítsa, és miután Ungba költözött, egyre több történeti áttekintő írása jelent meg a ruszinokról. Ezekből az időkből kiemelkedik a *Magyarország népei történetileg, s politikailag* című műve, illetve *Ungvár története*. Több mint harminc újságban jelentek meg cikkei, többet szerkesztett, és ő alapította meg többek között a *Kárpáti Hírnököt*, az *Ungvári Hírlapot* és a *Magyar Községjegyzőt* is.

Haláláról csak a Budapesti Hírlap 1890. februári 49. száma értesítette az olvasókat: „elhunyt Hajdúdoroghy Mészáros Károly ügyvéd, iskolaszéki volt elnök, Ungmegye tb. főjegyzője, e hó 2-án Zavatkán, 69 éves korában, végelgyengülés következtében. A megboldogult 1861-ben megírta Ungvár város monográfiáját, Ungmegyének szintén általa írt monográfiáját pedig most adja ki a megye. Megalapította az Ung című heti lapot, amelynek későbbben is főmunkatársa volt. A hatvanas években sűrűn írt történeti és publicisztikai cikkeket a fővárosi lapokba is.”

1971 októberében Mészáros Károly emléktáblát avattak Hajdúdorogon, amely a Szent Bazil Oktatási Központ Általános Iskolájának falán található. A városi könyvtár felvette a nevét 1991. július 20-án. 2011-ben a névfelvétel 20. évfordulója tiszteletére emléktáblát helyeztek el a Mészáros Károly Városi Könyvtár falán. A névfelvétel 30 éves évfordulóján (2021. július 20-án), a déd- és ükunoka látogatott el az intézménybe. A hajdúdorogi programmal szinte egy időben emlékeztek meg Ungváron is a névadó születésének 200 éves évfordulójáról. Munkássága, emléke tovább él az utódok, a szülőváros és Ungvár emlékezetében.

Mészáros Károly

Farkas Lajos (1821. máj. 21.- 1894. dec. 3.)

Ma már teljesen természetesnek tűnik, hogy templomainkban a szertartásokat kizárólag magyarul végzik, s hogy egyházi szervezetünk, egyházmegyénk van. Csakhogy ez korábban nem így volt. Őseink szláv és román püspökök fennhatósága alá tartoztak, a szertartásokat tévesen oroszoknak nevezett ószláv, illetve román nyelven végezték. A magyar hívek e nyelveket nem értették, a szertartásokba nem tudtak bekapcsolódni. Az idegen szertartási nyelv miatt a közvélemény oroszoknak, oláhoknak tekintette őket, s emiatt a társadalomban hátrányos helyzetbe kerültek. Előfordult, hogy egy-egy magyar görögkatolikus hívőnek választania kellett ősi szertartása és a nemzetisége között, így nagyon sokan hagyták el a görög szertartást. Ez a folyamat a magyar görögkatolikus értelmiségi réteget szinte megtizedelte.

Ezt az áldatlan helyzetet ismerték fel már a XVIII. században azok a magyar görögkatolikus papok, akik szertartásainkat, vagy legalább azok egy részét magyarra fordították, és egyes szertartásokat minden felsőbb engedély nélkül, önhatalmúlag magyarul kezdték végezni. Azonban ez a megoldás a magyar egyházközségek híveit nem elégítette ki, ők a teljes magyar liturgiát igényelték. Emellett a 48-as szabadságharc után egyre fokozódtak a nemzetiségi ellentétek. Mindez arra készítette a legnagyobb magyar egyházközség, Hajdúdorog előjáróit, hogy mozgalmat indítsanak a magyar liturgia szentesítése és a magyar egyházmegye felállítása érdekében. E hosszantartó, hősieles küzdelem vezéregyénisége Farkas Lajos volt.

Szülőföldünk kiemelkedő egyénisége, 1821. május 24-én született Hajdúdorogon 1894. december 3-án halt meg Debrecenben. Kassán, Eperjesen és Pozsonyban tanult. Az 1848-49-es szabadságharc honvédkapitánya, a magyar nyelvű bizánci katolikus liturgia harcosa, széles látókörű és lelkes irányítója. A dorogiak betelepítését végző – Farkas Mihály kapitány leszármazottja. Mint országgyűlési írnok jelen volt 1843-1844-es országgyűlésen. Hajdúdorog, majd a Hajdú Kerület főhadnagya, ill. Hajdú vármegye főügyésze és árvaszéki elnöke volt. Ő volt a magyar nyelvű liturgiaért folytatott harc elindítója és irányítója 1843-94 között. Családi neveltetéséből és szülőföldje társadalmi, politikai körülményeiből adódóan jól ismerte a magyar görög katolikusok törekvését az anyanyelvű liturgiaért.

A XIX. században már magyarul miséztek Dorog papjai (Bányai Antal, Kerekes Döme), bár erre nem volt hivatalos engedélyük. Farkas Lajos vezetésével megújult a tudatos küzdelem. Farkas, mint a város főhadnagya, azt indítványozta, hogy társadalmi mozgalom keretében, szervezeten dolgozzanak az önálló püspökségért és a magyar nyelvűségért. A kéziratok magyar fordítások alkalmazását és terjesztését is tilalom övezte.

1863. május 22-én a közgyűlésükön Farkas Lajos közreműködésével elhatározták, hogy Popovics keresztény püspökhöz felterjesztéssel élnek. Az eredmény elmaradt. A dorogiak látván az 1863. évi felterjesztés elhallgatását, most már nem a püspökhöz, hanem a királyhoz, a hercegprímáshoz, az udvari főkancelláriához és a képviselőházhoz fordultak, mi több leszögezték azt is, hogy e szent cél egy különálló, független magyar ajkú óhitű katolikus püspökség felállítását, és egy független vikáriusság szervezését is kérték.

A kéziratok magyar fordítás alkalmazását és terjesztését is tilalom fékezte. Hajdúdorog hívó közössége volt az, amely ismételt kéréssel fordult a munkácsi püspökhöz. Az eredmény most is elmaradt. Farkas Lajos, Hajdúdorog főkapitányának kezdeményezésére 1868. április 16-án országos zsinatot hívtak össze Hajdúdorogra, ahol 52 magyar egyházközség képviselői országos kongresszust tartottak, 220 képviselővel és 31 pappal. (Amelynek egyetlen eredménye volt: 1873-ban magyar püspöki külhelynökséget létesítettek itt.)

Ő volt, aki először készített, jól átgondolt stratégiát a magyar görög katolikusokat sújtó helyzet országos méretű megoldására, és ezért egy fél évszázadon át példamutató erkölcsi szilárdsággal küzdött.

Farkas Lajos, az eszme lánglelkű, széles látókörű, nagy politikai tapasztalattal rendelkező kemény harcosának 1894-ben történt halála után a magyar nyelvű liturgiaért folytatott harc megtorpant. Mintha gyászolták volna a fő zászlóvivőt, aki már 1843-ban a pozsonyi országgyűlésen is hallatta városának, Dorognak az idegen nyelvű liturgia elleni panaszos feljajdulását. Az Egy nemzeti küzdelem története c. könyve örök időkre bizonyítja, hogy a magyar görög katolikusok ügye nem talált kellő támogatásra. Az emlékiratból árad a nemzetszeretet. A félszázados küzdelmet végül mégis siker koronázta.

Emléktáblája a Hajdúdorogi Polgármesteri Hivatal épületén látható, melyet a millicentenárius évében Hajdúdorog Város Képviselőtestülete helyezett el. A felújított síremlékét 2011. június 14-én adták át a Hajdúdorogi Köztemetőben.

Farkas Lajos